

Wemind HVB AB
Box 64
137 21 Västerhaninge

Ärendet

Tillsyn av hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga vid Wemind HVB Stegsholm i Haninge.

Fokus för tillsynen har varit att granska hur verksamheten arbetar för att säkerställa ungdomarnas trygghet, säkerhet och integritet, samt att verksamheten bedrivs enligt gällande tillstånd.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet men påtalar följande brist:

- Verksamheten saknar stöd i gällande bestämmelser att tillämpa ett generellt förbud för ungdomarna att ta emot besökande vänner.

IVO vidtar i nuläget inte några åtgärder utan lämnar åt huvudmannen att säkerställa att verksamhetens besöksregler har stöd i gällande bestämmelser. IVO kommer att följa upp frågan i kommande tillsyn.

Skälen för beslutet

Tillsynen har visat följande:

- Verksamhetens arbetssätt och rutiner ger förutsättningar för att säkerställa ungdomarnas trygghet, säkerhet och integritet. Verksamheten saknar dock stöd i gällande bestämmelser att tillämpa ett generellt förbud för ungdomarna att ta emot besökande vänner.
- Verksamheten bedrivs enligt gällande tillstånd.

Trygghet, säkerhet och integritet

IVO bedömer utifrån vad som framförts av ungdomar och föreståndare att verksamhetens arbetssätt och rutiner ger förutsättningar för att säkerställa ungdomarnas trygghet, säkerhet och integritet.

IVO anser dock att verksamheten saknar stöd i gällande bestämmelser att tillämpa ett generellt förbud för ungdomarna att ta emot besökande vänner. IVO menar att en sådan begränsning behöver föregås av en

EXP 190821/ROU

individuell bedömning – vid behov i samråd med ungdomen själv, vårdnadshavare och/eller socialnämnden. Att helt förbjuda besök av vänner är enligt IVO en betydande begränsning av ungdomarnas självbestämmande och rätt till privatliv, särskilt mot bakgrund av att flera av ungdomarna vistas i verksamheten under en längre tid och kan sakna möjlighet att umgås med vänner i den egna hemmiljön eller hemma hos vännerna. Med detta sagt har IVO förståelse för utmaningar som följer av att ta emot besök av utomstående och ser att det i enskilda fall kan finnas grund för att helt begränsa sådana besök.

IVO uppmanar huvudmannen att vidta åtgärder för att säkerställa att verksamhetens besöksregler har stöd i gällande bestämmelser. IVO vill rekommendera skriften *Omsorg, gränssättning och våldsförebyggande arbete – kunskapsstöd för personal på HVB för barn och unga* (Socialstyrelsen, 2019) för vägledning i frågan.

De ungdomar som IVO samtalat med vid inspektionen uttrycker i huvudsak att de känner sig trygga och säkra i verksamheten. Ett par ungdomar uttrycker ett visst missnöje i samtal med inspektörerna och i enkätsvar vad gäller trygghet i relation till personalen och trygghet i relation till andra inskrivna ungdomar. Dessa synpunkter har vidareförmedlats till föreståndaren. Föreståndaren framhåller i intervjun och självskattningen bland annat väl avvägda lämplighetsbedömningar, personalkontinuitet och goda relationer mellan ungdomar och vuxna som viktiga faktorer i arbetet med trygghet och säkerhet.

Ett par av de ungdomar som IVO samtalat med vid inspektionen säger att de vill kunna ta emot besök av vänner men att verksamhetens regler inte tillåter detta. Samma synpunkt framförs av en ungdom i enkätsvar. Föreståndaren bekräftar i intervjun att det inte är tillåtet för de inskrivna ungdomarna att ta emot besök av vänner i verksamheten. Anledningen till detta är bland annat att inskrivna ungdomar enligt föreståndaren inte ska behöva umgås med andra ungdomars kompisar i boendet samt att verksamheten inte vill riskera inskrivna ungdomars och besökande vänners trygghet och säkerhet vid besök. Föreståndaren framhåller samtidigt att verksamheten ser positivt på att ungdomarna har ett aktivt socialt umgänge utanför boendet och kan stödja detta utifrån behov, till exempel i samtal och hjälp med transport.

Av 3 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, framgår att nämndens insatser ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Av 3 kap. 3 § socialtjänstförordningen (2001:397), SoF, framgår att verksamheten vid HVB ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde och utformas så att vistelsen upplevs som meningsfull. Den enskildes integritet ska respekteras och insatserna ska anpassas till individuella behov och förutsättningar.

Av 6 kap. 1 § föräldrabalken, FB, framgår att barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Av 6 kap. 2 § FB framgår vidare att den som har vårdnaden om ett barn har ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov tillgodoses.

Vårdnadshavaren svarar för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning.

Vid en placering enligt SoL överlåter vårdnadshavaren genom sitt samtycke det dagliga ansvaret för barnet till verksamheten. Personalen får därmed bestämma om frågor som rör den dagliga omsorgen om och tillsynen över barnet. Vid en placering enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, kan vårdnadshavaren ha ett fortsatt inflytande över vården av barnet, men med de begränsningar som krävs för att vården ska kunna genomföras. Nämnden, och indirekt även vårdnadshavaren, överlåter i dessa fall det dagliga ansvaret för barnet till verksamheten med stöd av 11 § 4 st. LVU. Det innefattar bland annat ansvar att bestämma om den unges personliga förhållanden i den utsträckning det behövs för att genomföra vården. Av 11 § 5 st. LVU framgår vidare att nämnden under vårdtiden har samma ansvar som vårdnadshavaren för att den unges grundläggande rättigheter enligt 6 kap. 1 § FB tillgodoses.

Av 11 kap. 10 § SoL framgår att ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Av 3 kap. 5 a § SoF framgår att föreståndaren vid ett HVB ansvarar för att det finns ordningsregler för de dagliga rutinerna på hemmet. De ska syfta till att skapa trygghet och säkerhet för alla som vistas där. Reglerna ska utarbetas under medverkan av företrädare för de boende och följas upp regelbundet.

Enligt lag (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård har verksamheten vid placeringar enligt LVU möjlighet att bland annat besluta om besökstider och att begränsa besök av andra än vårdnadshavare om det anses nödvändigt för vårdens bedrivande, risken för överförande av smitta eller skyddet för enskilda vårdtagares integritet. Vid sådana beslut tillämpas 37-47 §§ förvaltningslagen (2017:900) vad gäller ändring av beslut och om överklagande. En privat huvudman ska då jämföras med myndighet och ska vid ett överklagande vara den enskildes motpart. Det innebär bland annat att huvudmannen behöver motivera beslutet och dokumentera detta, samt informera berörd ungdom om möjligheten att överklaga beslutet.

Verksamheten bedrivs enligt gällande tillstånd

IVO konstaterar att verksamheten bedrivs enligt gällande tillstånd vad gäller antal inskrivna ungdomar, målgrupp, lokaler och föreståndare.

Verksamheten bedrivs av Wemind HVB AB (org.nr 556943-5703) och får enligt gällande tillstånd (dnr 6.3.2-17884/2016) ta emot 23 pojkar i åldern 14–17 år med olika former av psykosociala svårigheter och behov. Pojkarna kan vara kvar i verksamheten fram till den dagen de fyller 19 år.

Vid inspektionen har verksamheten 18 inskrivna pojkar i åldern 14–18 år, fördelade i två olika boendehus. Lokalerna och föreståndaren är desamma som anges i tillståndet.

Underlag

IVO genomförde en anmäld inspektion vid Wemind HVB Stegsholm den 21 maj 2019. Vid inspektionen pratade inspektörerna med 5 ungdomar och hälsade på ytterligare några, samt pratade med föreståndaren.

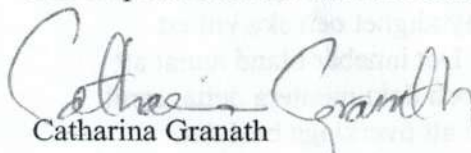
Före inspektionen fick ungdomarna möjlighet att besvara en enkät från IVO med frågor om trygghet, säkerhet, integritet, behandling, bemötande, delaktighet, självbestämmande, boendemiljö och fritid. IVO fick in svar från 15 av de 16 ungdomar som var inskrivna vid tillfället. Föreståndaren fick besvara frågor om samma områden samt om personalens kompetens och bemanning, samverkan med andra aktörer och verksamhetens historik vad gäller riskindikatorer i form av personalomsättning, incidenter, oplanerade utskrivningar och begränsningsåtgärder. Svaren låg, tillsammans med IVO:s övriga kännedom om verksamheten, till grund för tillsynens inriktning.

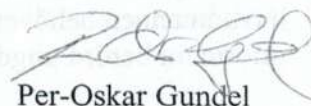
Ytterligare information

IVO ska enligt 3 kap. 19 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, inspektera HVB för barn och unga minst en gång per år. IVO ska i anslutning till inspektionen samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektören Catharina Granath. I den slutliga handläggningen har inspektören Ranya Farah deltagit. Inspektören Per-Oskar Gundel har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Catharina Granath

Per-Oskar Gundel